

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Ekonomie u scholastiků v Salamance

Autor práce: Jiří Bedrlík

Obor studia: Filosofie

Posudek vypracoval: Doc. Daniel Heider, Ph.D.

Datum: 11. 5. 2023

Jiří Bedrlík se v práci „Ekonomie u scholastiků v Salamance“ zaměřuje na ekonomické názory několika (většinou méně známých) autorů tzv. Salamanské školy. Těmito autory jsou Martin de Azpilcueta („Doktor z Navarry“), Pedro de Valencia, Luis de Molina, Francisco García, Luis Saravia de la Calle, Domingo de Soto, Tomás de Mercado, a Cristóbal de Villalón. Témata, kterým se věnuje, jsou následující: teorie hodnoty a spravedlivé ceny; měnový trh a úroky (téma lichvy); soukromé vlastnictví; a veřejné finance. Ve své analýze raně novověkých scholastiků vychází z antologie překladů některých textů těchto scholastických autorů, které přeložila a publikovala Marjorie Grice-Hutchinson v knize *The School of Salamanca: Readings in Spanish Monetary Theory, 1544–1605*, a z několika anglických dalších překladů publikovaných v časopise *Journal of Markets & Morality*. Přestože v češtině již existují publikace k tématu ekonomie a Salamanské školy (viz především monografie Alejandra Chafuena *Víra a svoboda: ekonomické myšlení pozdních scholastiků*), představuje práce v českém kontextu důležitý příspěvek k tématu Salamanské školy a ekonomie, etiky a politické filosofie. Je dalším důkazem o zásadní historické roli této „školy“, která, jak známo, se ani zdaleka neomezuje jen na oblast ekonomie. Autorovo představení ekonomických teorií zmíněných druho-scholastických autorů předchází stručný přehled názorů několika starších autorů, kteří měli podstatný vliv na Salamanské autory. Autor si vybírá Aristotela, Akvinského, Dunse Scota a Kajetána. V závěru kol. Bedrlík své závěry shrnuje, a poukazuje na naukovou různost Salamanských autorů.

Práce je jasně strukturována, a relativně jasně napsána. Svědčí o autorově dobrém pochopení nesnadných scholastických textů. V některých pasážích obsahuje značné množství informací v poměrně zhuštěné podobě (bez náležitého vysvětlení), což ji v těchto pasážích činí obtížněji „stravitelnou“. Až na Aristotela jsou názory interpretovaných autorů pečlivě a poctivě dokládány citacemi ve formě *in extenso*. Zatímco v případě Akvinského a Scota bakalariant uvádí citace v latinském originále, v případě Kajetána a Salamanských autorů pak vychází většinou z anglických překladů. Někdy pracuje i s texty španělskými. Tuto jazykovou vybavenost v rámci studia bakalářského programu je třeba ocenit.

K práci máme několik drobnějších připomínek:

- 1) Proč v jednom případě autor používá anglické, v druhém případě latinské citace? A proč necituje ve formě „in extenso“ také v části o Aristotelovi? Práci by v těchto ohledech nepochybně prospěla větší jednotu.
- 2) V práci nám schází určitý nadhled a větší (nepochybně čtenářsky zajímavá) historická kontextualizace. Přestože autor srovnává salamanskou školu s autory před-salamanskými (především Aristoteles a Akvinský), není jasné, v čem přesně spočívá samotný přínos prvních pro pozdější ekonomické liberální myšlení, které, jak známo, akcentuje myšlenku volného trhu řízeného nabídkou a poptávkou. Spočívá hlavní přínosem Salamanských autorů v jejich subjektivní koncepci ceny a hodnoty věcí, a v připsání jisté legálnosti a legitimacy úroků účtovaných za půjčování peněz? Mohl by autor zmínit některé další aspekty ekonomického myšlení Salamanských autorů, které jsou v dnešních ekonomických teoriích stále aktuální?

Marjorie Grice-Hutchinson (1909–2003), autorka překladů druho-scholastických ekonomických textů, z níž kol. Bedrlík vychází, napsala svou doktorskou práci o monetarismu ve scholastice na *London School of Economics* u Friedricha Augusta von Hayeka (1899–1992), známého stoupence klasického liberalismu. Poukázání na souvislost s tímto moderním kontextem by z hlediska aktualizace myšlenek Salamanských autorů práci prospělo.

Stejně tak se domníváme se, že by bylo neméně čtenářsky vstřícné porovnat některé scholastické názory odmítající soukromé vlastnictví se známými názory J. J. Rousseaua. Mohl by tak autor učinit?

- 3) V práci postrádáme další komparativní rozměr (právě postrádání těchto komparací považujeme asi za největší, lze-li to říct, nedostatek práce), kterým je srovnání Tomášových a Scotových ekonomických myšlenek. Ano, je pravda, že pro Salamanskou školu byl, co se vlivu týče významnější Akvinský. Nicméně řada (především jezuitských) autorů studujících v Salamance byla neméně ovlivněna také Scotovými názory. Zdá se, že určitý rozdíl existuje v jejich náhledu na soukromé vlastnictví (str. 15). Zatímco Akvinský ho zdá se považuje za něco vyplývajícího z přirozeného zákona, Scotus nikoli. Je to tak? Jaké další rozdíly v ekonomických teoriích těchto dvou scholastických velikánů autor spatřuje? A jak souvisí s jejich filosofií, etikou či teologií?
- 4) Autor říká, že Scotus ovlivnil ekonomické myšlení Cristóbal de Villalón. Bohužel v práci není řečeno v čem.
- 5) V práci schází stručný bibliografický „medailónek“ u všech autorů. Tato absence je palčivá především u méně známých autorů. Lepší orientaci by pomohly nejen data narození a smrti, ale i řádová příslušnost (dominikán, nebo jezuita, anebo jiný řád?) těchto autorů.
- 6) Na str. 12 a 13 v sekci o Tomáši Akvinském v kontextu tématu reklamace vadného zboží autor zmiňuje termín „předprodej“. Není nám jasné, co se tím myslí. Jaký je latinský ekvivalent tohoto výrazu?
- 7) Autor na některých místech operuje s termíny, které nevysvětluje. Na str. 20 říká, že někteří Salamanské školy formulovali subjektivní teorii hodnoty, které se podobá teorii marginalistické. Mohl by autor vysvětlit to, co hájí „marginalistická teorie“?
- 8) Některé anglismy považujeme za nešťastné. Viz např. „Autor začíná odsouzením lidí držících se na panovníkově dvoře. Tito lidé nemají podle autora *incentivu* omezovat královskou moc, protože z ní těží.“ (str. 30); viz také: Co se týče soukromé osoby, může svobodně předat majetek ve dvou smyslech. Jednak jako dar *očekávajíc nic* jako náhradu, nebo předat někomu svůj majetek s očekáváním něčeho za něj.

Navzdory těmto drobnějším připomínkám práci považujeme za velice kvalitní a pečlivě zpracovanou. Navrhujeme ji hodnotit známkou „1-“.

Doc. Daniel Heider, Ph.D.